

Mette Trangbæks translokationstale

Taler

Mette Trangbæk
Rektor på Greve Gymnasium

Dato

28. juni 2024

Sted

Greve Gymnasium

Kære studenter – dimittender fra både hf og stx

Der sidder I – måske med stolthed, med træthed, med vemod, med forventning, måske med lidt af det hele. Men uanset det indeni, så sidder I med huerne spredt ud over plenum, som stjerner på himlen – og måske har I det netop som *Minds of 99* synger:

De bedøver mig med ord som fremtid

Som om jeg er på prøve her

Og de er overjordiske

Men jeg vil ikke mer'

Altid et år mer''

Før jeg ka det der

Og jeg ma' det der

Og jeg har papir

Lad os være nogen lige nu

Ikke vente på nogen

Men faktisk være nogen

Stjerner på himlen

I er ikke på prøve mere her. I har bestået. I får om lidt papir på det. I er noget – I er studenter – men endnu vigtigere: I skal ikke vente på nogen, men faktisk være nogen. I er nogen. Og dette nogen er blevet formet og udviklet her på Greve Gym igennem de seneste 2 eller 3 år.

Nogle af jer fremhæver det selv i de små brandingvideoer, der blev lavet i forbindelse med årets åbent hus. Vi havde ikke bedt jer om at sige noget bestemt, men I pointerede netop det, der handler om at I på Greve Gym er

blevet til nogen. I føler jer mere modige, nysgerrige, initiativrige og handlekraftige. I tør stille jer frem foran andre, og nævner også, at den åbenhed og rummelighed og tolerance, der er på gymnasiet, er vigtige forudsætninger for, at I har kunnet det. Også det har I selv medvirket til at skabe. I nævner vennerne og fællesskaberne, de frivillige, de forpligtende og de mindre frivillige. Det er alt sammen komponenter i at være nogen. Nogen betyder nemlig at man hænger fast i verden, at man ikke er løst svævende og uden ståsted. At være nogen betyder, at I har et ståsted, et sted indeni, hvorfra jeres verden går.

Et sted, hvor den lille verden indeni med sindsro kan møde den store udenfor, hvor dannelse og viden, lyst og mod har taget bo i jer, ligesom I i 2 eller 3 år har taget bo i denne borglignende bygning og sat jeres præg på den.

At være noget og nogen udelukker jo ikke hinanden. Man trækker ikke bare en studentereksamen i en automat i kantine. Det kan I forældre, der sidder her som nok den vigtigste backing group for de unge studenter, tale med om. Det der kan se nemt og problemfrit ud på overfladen kan til tider dække over både modgang og modstand – ydre såvel som indre. I har sikkert også bidt negle i den seneste hårde eksamensperiode – og følt med jeres børn. Og kære forældre – uanset om det har været simpelt, kompliceret eller et sted i midten – så markerer dagen i dag en betydningsfuld overgang for jeres børn. De får i dag papir på det. Og det er vigtigt, men oplevelserne, venskaberne og dannelsen er lige så vigtige – også det ved I. Tak for lån af jeres børn – og stort tillykke med dem.

Tilbage til jer, studenter. Når I lige om lidt skal ud og bruge alt det I har lært – og alt det I er – til at gøre jeres egne liv og samfundet endnu bedre, så får I brug for både det der har gjort jer til noget og det der har gjort jer til nogen.

Og der er heldigvis nok at gå i gang med. Stine Bosse, der er en af Danmarks store erhvervsprofiler, har udtalt, at vi – og her taler hun om sin – og ja min generation har fucked up... ja, undskyld, men sådan siger hun. Og hun tilføjer: *Vi lærte allerede dengang om drivhuseffekt, men gjorde intet. Vi lærte om konflikten mellem Israel og Palæstina og se nu. Vi lærte om bandekonflikten.*

Og jeg kan tilføje Afghanistan, Rusland –Ukraine og helt aktuelt vores vandmiljø.

Det kan lyde som store og nærmest umulige opgaver, som vi i min generation

med en henkastet bemærkning beder om jeres ægte engagement i. Og vi videregiver dem til jer uden at spørge, om I ønsker netop de opgaver. Det er desværre bundne opgaver - i hvert fald nogle af dem. Men også meget åbne opgaver. Man kalder den slags for ”vilde problemer” – *Et vildt problem defineres som et komplekst problem, der hverken for alvor kan defineres præcist eller – af samme årsag – kan løses fuldstændigt.* Sådan skriver Emilia van Hauen, der er kultursociolog og trendrådgiver – ja, det kan man også være, hun tilføjer at de oftest kræver *demokratisk videndeling mellem faggrupper og erfaringer for at kunne blive tilnærmelsesvist løst og Med udsigten til at vi på verdensplan får flere og flere vilde problemer, der kræver kreativitet og innovation og nye måder at samarbejde på, kan vi glæde os over den yngste generation på arbejdsmarkedet allerede har stor erfaring i at arbejde sammen på tværs og tænke kreativt samt hente viden og information mange forskellige steder fra.*

Det er jer – generation Z. Jeg ser et mønster. I er virkelige Z’ere. For de problemer, jeg har talt om skal jo ikke løses alene – og det ved I. De skal løses sammen og med nye forestillinger om, hvad det gode liv også kan være. Og her er det ikke nok at spørge chatGPTen – det tror også godt, at I ved. Det er opgaver som bedst gribes an med den dannelse, som i mange henseender kan oversættes til dialog og som også står side om side med viden og demokrati.

I har med problemer i lidt mindre skala vist gode evner inden for den genre. Fredagscafeen var en opgave, der var op ad bakke for netop jer. I fik nemlig overgivet en form for dødsbo og Simon og jeg var ret besluttede på, at den ikke skulle genoplives. I måtte finde på andre måder at være sammen på. ... Men I tog ikke l et nej for et nej. I var insisterende, velargumenterede og kreative. Vi blev bløde – og lod os overbevise. Og I fik fredagscafeen tilbage i ny og stærkere udgave.

I har som årgang været ovenud aktive i opbygningen af de mange udvalg, vi har i dag. Klimaudvalg, bogklub, GG-TV, filmklub, SHHOSKK, Operation Dagsværk, Dannelse på tværs, Dansk Røde Kors og mere endnu. Udvalg som på en gang har haft til hensigt at styrke sammenholdet indadtil, men som har intentioner om at bidrage med noget til en større sag og et større fællesskab uden for jer selv.

I byggede et stærkt postcorona-elevråd op, som formåede bredt at forankre

elevrådet på skolen bl.a. ved at inddrage mange elevers ideer gennem jeres nye app, men også ved at sætte elevrådet på dagsordenen i mange sammenhænge. Bænkene i gårdhaven, der blev produceret på udvalgenes dag, er blot et lille synligt bevis på, at I har sat mange aftryk på skolen. Ligesom musicalholdet. Det var modigt at vælge Grease – i min generation har vi set den igen og igen og Olivia Newton John og John Travolta var ikoniske i stil, i sang og dans. I fortolkede den og gjorde den til jeres projekt. Med power og humor og sammenhold, som trods konflikter i fortællingens univers, skinnede tydeligt igennem dernede på tilskuerpladserne den aften i februar. I har virkelig skabt meget.

Digteren Søren Ulrik Thomsen indleder et af sine digte i ”Det skabtes vaklen” med at skrive:

*Jeg blev ganske vist født
Men resten måtte jeg selv tænke mig til*

Det kommer nemlig ikke at sig selv. Vi skaber rigtig meget af det vi kalder livet selv, vi gør det alene og heldigvis også sammen. Vi kan ikke tage det for givet. Heller ikke demokratiet. Hverken det lille her på Greve Gymnasium eller det i den store vide verden, hvor vi ser hvordan Taliban i Afghanistan har gjort det sværere at være kvinde, hvor piger ikke må gå i skole og hvor alle er utrygge og skeptiske over for hinanden. Når Taliban netop er bange for at piger går i skole er det, fordi de ved at viden og dannelse er så farlige for et gammeldags, patriarkalsk og totalitært samfund. Uddannelse og kritisk tænkning er nemlig fundamentalt for demokratiet. Vi ser her, som i Ukraine og ved Gaza, hvordan det bliver sværere at være et både frit og forbundet menneske. Og nogle af os bider negle, når vi tænker på præsidentvalget i USA og på de yderligtgående bevægelser i Europa. Demokratiet kan vi ikke tage for givet. Vi kan sætte pris på det, og på de forfædre, der skabte et demokratisk samfund, og så kan vi deltage i det – aktivt, medskabende, vidende, reflekterede og arbejdsomme. Og det er faktisk det I har gjort her i minisamfundet på Greve Gym. I har med jeres egne ord medvirket til at etablere nye fællesskaber på tværs af gymnasiet, I har taget ansvar for jeres egen læring og for at udvikle jeres gymnasium. I er allerede i luften, som Simon Kvamms synger:

*Vi sætter os til rette med hver vores styrepind
Vi spænder vores sele, tænker: "La' det hel' begynde"*

*Vi drejer på gassen, vi råber: "Let's go"
Men inden i os selv tænker vi, oh
For skyerne under os, hjulene er oppe
Vi findes på radaren, vi ka' ikk' bare stoppe
Og pludselig fatter vi det, som vi sidder der til rette
Vi' i luften, vi er ikk' ved at lette*

I er ikke ved at lette mere – I er i luften. I er for alvor blevet voksne med jeres egen styrepind og nu med en afsluttet ungdomsuddannelse.

Lad os et øjeblik sende en kærlig tanke til alle dem, som har hjulpet jer ud på startbanen og op i luften. Jeres lærere, der dagligt har skabt disse gode rammer for jeres uddannelse, der har tematiseret demokratierne – både de opståede og de faldne, der har insisteret på jeres læring og dannelse – også når I indimellem selv tvivlede på den eller synes den virkede så uoverstigelig. Men også andre har sørget for gode rammer for jeres hverdag – en bygning som denne holder ikke sig selv, borde og stole flytter ikke sig selv, skemaer laver ikke sig selv og eksamen organiserer ikke sig selv. Der har været gode mennesker rundt om jer hver dag, som har understøttet jeres uddannelse. Lad os give lærere, administration, bibliotek og pedeller en hånd.

Nu forsvinder de faste rammer. I skal selv sætte tempoet og retningen. Og I bliver spredt på radaren. Forskellige steder, hvor I skal virke og styrke demokratiet med viden, lyst og mod – med dannelse og med dialog. Tale med dem I er enige med – og en hel masse med dem I er uenige med. Og I skal skabe gode liv for andre og for jer selv i hele den vidt udstrakte verden, som nu ligger for jeres fødder og ligner evigheden. Og turen begynder om lidt i jeres pyntede vogne – og uanset hvad der spiller fra de soundbokse, der blæser os baglæns på parkeringspladsen, så hører jeg kun lyden af 3.gernes vidunderlige nummer fra forårskoncerten med Volbeat:

*For evigt, måske for evigt
Ska' vi sammen samme vej
Og når i morgen får øjne, og natten hviler sig
Ska' vi for evigt måske samme vej*

Jeg ønsker jer al held og lykke på vognturen og ud i evigheden – måske samme vej, måske ikke. Men når I i morgen får øjne og svimle går ud på badeværelset,

hvor det hele vakler, så ved I, at I for evigt står fast på én fælles historie her på Greve Gymnasium.

Hjerteligt tillykke med jeres eksamen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mette-trangbaeks-translokationstale>